

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Київський університет імені Бориса Грінченка
Українська Академія Акмеологічних Наук
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

МАТЕРИАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ:
ЯКІСНИЙ ВИМІР

● 28 - 29 березня 2012 року
м. Київ

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Київський університет імені Бориса Грінченка
Українська Академія Акмеологічних Наук
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ: ЯКІСНИЙ ВІМІР

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції**

28–29 березня 2012 року

Київ – 2012

Рекомендовано до друку Вченю радою
 Київського університету імені Бориса Грінченка
 (Протокол № 3 від 22.03.2012 р.)

За загальною редакцією *В. О. Огнєв'юка*,
 доктора філософських наук, професора, академіка НАН України

Редакційна колегія:
В. О. Огнєв'юк
В. П. Андрушенко
Л. Л. Хоружа
О. М. Олексюк
О. В. Уваркіна
Н. М. Віnnікова

C91 Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір :
 матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (28–29 березня) / М-во освіти
 і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. ;
 за заг. ред. В. О. Огнєв'юка [редкол.: В. О. Огнєв'юк, В. П. Андруш-
 щенко, Л. Л. Хоружа, О. М. Олексюк, О. В. Уваркіна, Н. М. Віnnі-
 кова]. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 980 с.

УДК 378:005.6
 ББК 74.580.022я431

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012

РОЗДІЛ I. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

<i>Огнєв'юк В. О. Університет і суспільство</i>	14
<i>Андрушенко В. П. Любити дитину — плекати духовність</i>	27
<i>Глузман О. В. Тенденції розвитку університетської педагогічної освіти в Україні</i>	35
<i>Гонюкова Л. В., Мартirosyan O. I. Проблеми освіти дорослих в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції</i>	42
<i>Кевишас И. Реконструкция педагогического процесса как способ становления личности учащегося</i>	49
<i>Кондратене Р. Взаимосвязь эстетического и художественного опыта учащегося в процессе становления специалиста в вузе</i>	64
<i>Кочурко В. И., Унович А. Н. Использование дистанционной формы подготовки специалистов (опыт организации в учреждении образования «Барановичский государственный университет»)</i>	75
<i>Морзе Н. В. Яким має бути «розумний» університет у «розумному» суспільстві?</i>	87
<i>Хоружа Л. Л. Наукові школи – основа розвитку сучасного університету</i>	99
<i>Василишина Н. М. Тенденції розвитку міжнародної співпраці українських університетів</i>	106

<i>Гаврилюк А. В.</i> Німецький класичний університет: сучасний стан	112
<i>Грекова Н. В.</i> Національна освіта у контексті формування етносвідомої особистості 117	
<i>Жильцов О. Б., Леонтьєва О. В.</i> Портрет першокурсника сучасного університету 122	
<i>Заяць Л. І.</i> Становлення університетської освіти у Нідерландах на сучасному етапі 128	
<i>Качуріна Л. Є.</i> Роль ноетичного аспекту у розробці сучасної стратегії якісної університетської освіти 134	
<i>Кузьменко О. М.</i> Античність: спроба осмислення витоків ідеї університету 139	
<i>Марчуک А. В.</i> Забезпечення якості вищої освіти у Російській Федерації 142	
<i>Процька С. М.</i> Проблема формування загальнокультурної компетенції у студентів класичного університету 148	
<i>Ситник О. І.</i> Освіта дорослих: європейський досвід та українські перспективи 154	
<i>Терентьєва Н. О.</i> Підготовка наукової еліти в університетах України в умовах нового інформаційного суспільства: проблеми, перспективи 160	
<i>Фруктова Я. С.</i> Передумови та проблеми модернізації змісту педагогічної освіти в Україні 168	
<i>Шапочкина О. В.</i> Неформальна освіта як напрям розбудови змісту сучасного університету 177	

РОЗДІЛ II. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

<i>Левітас Ф. Л.</i> Формування сучасних цінностей у процесі викладання історії 183	
<i>Митник О. Я.</i> Психолого-педагогічні умови забезпечення конкурентоздатності майбутнього вчителя початкової школи у процесі професійної підготовки 188	

<i>Брусенко О. Л.</i> Підготовка майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічної роботи з ВІЛ-інфікованими 194	
<i>Венгловська О. А.</i> Formи підвищення кваліфікації вихователів і завідувачів дошкільних установ на Київщині (50–70-ті рр. ХХ ст.) 202	
<i>Волинець К. І.</i> Організація педагогічної практики в умовах неперервності педагогічної освіти в університеті 212	
<i>Коваленко Л. В.</i> Специфіка викладання англійської мови студентам заочної форми навчання 221	
<i>Козак Л. В.</i> Сучасні підходи до класифікації педагогічних інновацій 227	
<i>Корнят В. С.</i> Проблема професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у педагогічній теорії 233	
<i>Мазур Н. П.</i> Деякі аспекти підготовки майбутніх учителів профільної школи до здійснення моніторингу навчальних досягнень учнів 241	
<i>Машталір В. І.</i> Особливості формування професійно важливих якостей учителя фізичної культури 251	
<i>Москальова А. С., Саврасова-В'юн Т. О.</i> Громадянська активність старшокласників: психологічна характеристика проявів розвитку 259	
<i>Новик І. М.</i> Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до діагностичної діяльності 268	
<i>Осадча І. В.</i> Нормативно-правове забезпечення як підґрунтя розробки концепції особистості вчителя (80-ті рр. ХХ ст.) 274	
<i>Панасенко Е. А.</i> Дослідницькі підходи до організації виховного експерименту у вітчизняній педагогічній науці (1945–1991 рр.) 281	
<i>Першко Г. О.</i> Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи в інклюзивному навчальному закладі під час вивчення курсу «Основи інклюзивної освіти» 290	

<i>Федорова Л. О.</i> Надмірне, необхідне та переосмислене при перекладі казок Шарля Перро	467
<i>Ясак Т. М.</i> Застосування комп'ютерно зорієнтованих засобів навчання української мови в інформаційно-навчальному середовищі	470

РОЗДІЛ IV. МИСТЕЦЬКА ОСВІТА І ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА

<i>Абдуллин Э. Б.</i> Актуальные проблемы современного общего музыкального образования в России	477
<i>Майковская Л. С.</i> Формирование этнотолерантной личности средствами музыкального искусства	486
<i>Олексюк О. М.</i> Компетентнісно орієнтований освітній простір як основа модернізації вищої мистецької освіти	494
<i>Растригіна А. М.</i> Компетентнісний підхід до підготовки майбутнього магістра музичного мистецтва	501
<i>Сверлюк Я. В.</i> Професійно-особистісний конструкт майбутнього диригента оркестрового колективу	509
<i>Стороженко А. М.</i> Оценочные средства аттестации будущих музыкантов-исполнителей в вузах культуры и искусств	516
<i>Черкасов В. Ф.</i> Тенденцii розвитку музично-педагогічної освіти України на початку 20-х рр. ХХІ ст.	521
<i>Андрощук Л. М.</i> Досвід упровадження педагогічної моделі формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії	531
<i>Байгушова А. Н.</i> Створчество как вид посреднической деятельности музыканта-исполнителя	538
<i>Бондаренко Л. А.</i> Модель формування готовності майбутнього вчителя музики до професійного саморозвитку у процесі інструментально-виконавської підготовки	547

<i>Брюханова Г. В., Конопко О. І.</i> Використання комп'ютерних графічних пакетів в опануванні мистецьких дисциплін студентами напрямів образотворчого мистецтва та дизайну	554
<i>Васильківська О. І.</i> Професійна підготовка студентів-дизайнерів у процесі навчання роботі в матеріалах	561
<i>Волкова Л. М.</i> Формування поведінкових компетенцій студентів засобами арт-педагогіки	567
<i>Гаркуша Л. І.</i> Використання стильової інтеграції у навчально-виховній підготовці майбутніх учителів музики	569
<i>Гмиріна С. В.</i> Природа й характерні особливості естрадного співу. Естрадний вокал: теоретичний аспект питання	574
<i>Грозан С. В.</i> Творчий потенціал майбутнього вчителя музики: психолого-педагогічний аспект	582
<i>Економова О. С.</i> Інноваційні технології компетентності мистецької освіти як напрямок інтегрованої підготовки педагога-музиканта	588
<i>Іваниш О. Б.</i> Індивідуально-диференційований підхід до формування фахової компетентності майбутніх учителів музики в процесі занять з постановки голосу	598
<i>Карташова Ж. Ю.</i> Формування виконавських умінь та навичок майбутнього учителя музики у процесі інтеграції інструментальних дисциплін	604
<i>Кондратенко Г. Г.</i> Оптимізація професійної підготовки майбутнього вчителя музики засобами музично-театралізованої діяльності	612
<i>Коновалова О. В.</i> Мотиви української народної орнаментики як складова знакової системи національного графічного дизайну	618
<i>Коночкина О. І.</i> Використання педагогічної технології у процесі підготовки майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін	623

<i>Король А. М.</i> Теоретичні аспекти поняття «дизайн»	629
<i>Куценко С. В.</i> Творчий потенціал як наукова проблема	636
<i>Лабунець В. М.</i> Інструментальна підготовка майбутнього вчителя музики у системі неперервної освіти	645
<i>Лісневська А. Л.</i> Режисерсько-операторські аспекти фахової підготовки майбутніх телевізійних репортерів	652
<i>Ляшенко О. Д., Дерев'янко Л. А.</i> Компонентна структура художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору	660
<i>Макарова Е. В.</i> Інноваційні технології вокальної підготовки майбутнього вчителя музики	668
<i>Максимова А. Б.</i> Дипломне проектування за темою фіrmового або корпоративного стилю у процесі підготовки графіка-дизайнера	674
<i>Маринін І. Г.</i> Особливості музично-педагогічної підготовки вчителя музики – керівника шкільного народно-інструментального колективу	683
<i>Михальчук В. В.</i> Галерейна діяльність в умовах сучасного арт-ринку і художньої культури	688
<i>Музика О. Я.</i> Роль фахових дисциплін у професійній підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва	694
<i>Негребецька О. М.</i> Використання педагогічних технологій у формуванні музичної культури майбутніх учителів музики	702
<i>Олексюк О. М., Ткач М. М.</i> Форми і методи організації музично-педагогічного процесу у вищій школі	708
<i>Петрикова О. П.</i> Прийоми вільного керування регистрами у процесі вокальної підготовки студентів	716
<i>Пляченко Т. М.</i> Компетентнісна модель у структурі фахової підготовки майбутнього вчителя музики	722

<i>Поліщук А. А.</i> Графіка як основа візуальної грамотності та розвитку творчості студентів образотворчих спеціальностей	730
<i>Пономарьова Г. Я.</i> Розвиток творчих здібностей студентів на заняттях з постановки голосу	736
<i>Попович Н. М.</i> Поглиблення професійно-особистісного досвіду майбутнього вчителя музики в умовах проблемного навчання у ВНЗ	742
<i>Прищенко С. В., Антонович Є. А.</i> Зміст навчальної інтегрованої дисципліни «Дизайн реклами» у мистецьких видах України	747
<i>Прядко О. М.</i> Вокально-виконавський аспект фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів	755
<i>Рибніков О. М.</i> Педагогічна діагностика рівнів готовності майбутніх учителів музики до використання цифрового електронного музичного інструментарію у професійній діяльності	760
<i>Руденко Л. С.</i> Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до творчої педагогічної діяльності	768
<i>Салан Н. М.</i> Компетентність професійної самоорганізації майбутнього вчителя музики: категоріальний аналіз проблеми	775
<i>Світайло С. В.</i> Формування фахової компетентності майбутніх учителів музики і процеси модернізації мистецької освіти	781
<i>Сирота В. М., Сирота З. М.</i> Творчий розвиток на основі інтеграції у системі мистецької освіти	787
<i>Склар О. О.</i> Принципи розвитку професійного інтересу майбутніх учителів музики	794
<i>Ткачов К. В.</i> Методика виявлення педагогічних умов формування творчої активності у майбутніх дизайнерів	800
<i>Ходоровська І. М.</i> Цілісний аналіз музичного твору у формуванні аналітичних навичок студентів (на прикладі П'ятого концерту для скрипки з оркестром В. А. Моцарта)	806

<i>Ходоровський В. І.</i> До питання виховання у студентів навичок читання нот з аркуша	813
<i>Шимова О. В.</i> Інформаційно-освітнє середовище у формуванні професійної культури майбутнього вчителя музики	822
<i>Шубенко Н. О.</i> Педагогічний потенціал екранних мистецтв: до проблеми впровадження мистецької медіаосвіти	828
<i>Яковенко В. Г.</i> Активізація внутрішніх відчуттів як метод розвитку вокально-технічних навичок студентів	836
РОЗДІЛ V. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА	
<i>Мальцене З. М.</i> Рефлексия профессиональной подготовки специалиста в студенческой практике	843
<i>Василевич Л. Ф., Юртін І. І.</i> Кількісна оцінка ефективності реалізації стратегій університетів на основі системи збалансованих показників	853
<i>Горохова Т. О.</i> Формування україномовної компетенції студентів класичного університету засобами етнопедагогіки	864
<i>Жигірь В. І.</i> Аналіз управлінської діяльності менеджера освіти як основа формування його управлінської компетентності у ВНЗ	870
<i>Кайріс О. Д.</i> До проблеми модернізації професійної підготовки майбутніх психологів	875
<i>Каменєва К. Л.</i> Основні елементи структури лідерства в академічній групі	884
<i>Касярум Я. О.</i> Фахівець економічного профілю та проблема інформаційної безпеки	890
<i>Когут С. Я.</i> Сучасний стан професійної підготовки фахівців до соціально-педагогічної діяльності (з досвіду Польщі)	896

<i>Колумбет О. М.</i> Можливості програми дисципліни «Фізичне виховання» у розвитку професійно значущих координаційних здібностей майбутніх педагогів	903
<i>Люріна Т. І.</i> Підготовка майбутнього педагога до особистісно орієнтованого навчання учнів	907
<i>Мартинчук О. В.</i> Формування толерантності як складової професійно-педагогічної підготовки студентів до роботи в інклюзивних закладах освіти	914
<i>Москаленко А. М.</i> Підготовка управлінців навчальними закладами в умовах університету: якісний вимір	919
<i>Наконечна Н. В.</i> Процес управління якістю як засіб удосконалення діяльності коледжу економічного профілю	925
<i>Олексюк О. А.</i> Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підвищення кваліфікації вчителів математики	930
<i>Парамоненко Л. М.</i> Формування професійного іміджу як науково-педагогічна проблема	937
<i>Пашенка С. Ю.</i> Академічна мобільність викладачів як організаційно-структурна складова сучасної університетської освіти	944
<i>Полтавська Н. Є.</i> Експериментальне дослідження застосування технологій кооперативного навчання майбутніх вчителів початкових класів	954
<i>Радченко С. П., Юртін І. І., Кулікова В. Ю.</i> Про деякі аспекти раціоналізації процесу навчання інформаційних технологій	960
<i>Хитра З. М.</i> Синергетичний підхід щодо підготовки вчителя до формування в учнів цілісної картини світу	968
<i>Шанська Т. І.</i> Розвиток професійної креативності майбутніх фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти	974

В статье анализируется уровень готовности будущих учителей музыки при использовании цифрового электромузикального инструментария в профессиональной деятельности. Определены компоненты, которые учитывают специфику такой деятельности, показатели и уровни формирования готовности, обоснованы изменения в профессиональной подготовке, позволяющие сформировать достаточный уровень цифровой музикально-инструментальной компетентности будущих учителей музыки для эффективной работы в условиях информатизации образования.

Ключевые слова: цифровой электронный музикальный инструментарий, цифровая музикально-инструментальная компетентность, медийный музикальный проект.

In the article the level of readiness of future music teachers is analysed at the use of digital electronic musical instruments in professional activity. Components, that take into account the specific of such activity, indexes and levels of forming of readiness, are certain, changes in professional preparation, allowing to form the sufficient level of digital musical instrumental competence of future music teachers for work in informative education.

Key words: digital electronic musical instruments, digital musical instrumental competence, musical media project.

Руденко А. С., доцент кафедри педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкривається сутність та специфіка підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до педагогичної творчості.

Ключові слова: творчість, творча діяльність, творча особистість, творчі здібності, підготовка вчителя музичного мистецтва, готовність, педагогічна творчість.

Постановка проблеми. Реальна практика сучасної української освіти потребує вчителя нової формaciї – творчого педагога, якому властиві професійна гнучкість, творча ініціатива, здатність до фахового зростання, готовність забезпечити умови творчого розвитку учнів у процесі навчання та в позаурочній виховній діяльності. Проте, як свідчить досвід, проблема підготовки майбутніх педагогів, а особливо вчителів

музичного мистецтва, в аспекті готовності до педагогічної творчості вирішується не повною мірою: недостатньою є професійно-педагогічна спрямованість студентів-музикантів; як самоціль – захоплення педагогами спеціальних дисциплін розвитком музично-виконавської майстерності студентів (інструментальної, вокальної, вокально-хорової, диригентської), недооцінка студентами-музикантами питомої ваги іх загальнopedагогічної підготовки до формування творчої особистості учня в осітньому процесі ЗОШ. Таким чином, виникає невідповідність між потребами особистості і суспільства в творчій професійній праці педагога та відсутністю скоординованої підготовки до неї майбутнього вчителя музичного мистецтва в системі вищої музично-педагогічної освіти. І хоча особистість педагога музичного мистецтва, як і кожної людини, формується протягом усього життя, вважаємо, що основу тих якостей, з якими він увійде в нову для нього сферу діяльності та в якій відбудеться його подальший розвиток як особистості, закладає вищий освітній заклад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розвязання даної проблеми. Проблема готовності педагогів до творчої професійної діяльності – одна із найважливіших для педагогічної науки. Видатні українські педагоги А. Макаренко та В. Сухомлинський вважали одним із головних завдань у підготовці майбутніх педагогів – розвиток їхнього творчого потенціалу та педагогічної майстерності. Предметом наукових досліджень окреслена проблема залишилася і сьогодні. Так, сутність підготовки майбутнього педагога до професійної діяльності відображене у працях І. Беха, Н. Бібік, І. Зязуна, В. Галузинського, М. Євтуха, С. Мусатова, Н. Волкова, М. Бургіна, А. Наточія та ін. Okремі аспекти проблеми знайшли відображення у дослідженнях О. Абдуліної, А. Алексюк, Г. Балла, Н. Кичук, Н. Кузьміної, Д. Ніколенко, О. Олексюк, Р. Хмелюк, Н. Хмель, А. Щербакова та ін. Шляхи вдосконалення професійної підготовки педагога до творчої навчально-виховної діяльності висвітлено в працях Ю. Бабанського, Н. Гузій, В. Загвязинського, В. Кан-Калика, М. Поташника, С. Сисоєвої та ін.

Навчально-методичний аспект підготовки музично-педагогічних кадрів знайшов висвітлення в працях В. Веденської, С. Козлова, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, Г. Шевченко та ін. Специфіка підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до музично-просвітницької діяльності розглядається в дослідженнях Л. Масол, І. Полкової, Е. Скуратової; розвиток ораторської майстерності вчителя музичного мистецтва досліжується в працях Н. Бабич, Є. Ножин; особливостям підготовки педагога до проведення позакласної музично-виховної роботи в школі присвячені дослідження О. Апраксіної,

Л. Дмитрієвої, Н. Черноіваненко та ін. Отже, незважаючи на значні здобутки науковців у вирішенні проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів, вважаємо, що вона потребує подальшої розробки в аспекті забезпечення готовності студентів напряму підготовки «Музичне мистецтво» до педагогічної творчості.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є розкриття специфіки та змісту підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва до творчої педагогічної діяльності (на прикладі навчальної дисципліни «Педагогічна творчість»).

Виклад основного матеріалу дослідження. Узагальнення наукової літератури, пов'язаної з питаннями творчості, творчої особистості, творчих здібностей, творчої діяльності дозволило констатувати, що в загальноприйнятому розумінні творчість — це процес створення нового, раніше не існующего в «об'єктивному» (суспільно значущому) або «суб'єктивному» (особистісно значущому) планах. Поняття «творчість» застосовується для характеристики власне процесу діяльності, результатів цієї діяльності (продуктів творчості) і особистості, здатної здійснювати цю діяльність (творчої особистості). Педагогічна творчість у наукових дослідженнях розглядається як найважливіший критерій якісного становлення особистості вчителя сучасної школи, який виявляється, насамперед, у соціальній потребі у творчій праці (Н. Кичук); як діяльність, спрямована на формування особистості учня як суб'єкта життєтворчості (З. Левчук); як інтегративна якість особистості педагога, структурними компонентами якої є: професійна спрямованість, професійне самоусвідомлення, професійне мислення, діагностична культура (З. Левчук); як діяльність, пов'язана з вивченням педагогічного досвіду, педагогічної майстерності вчителів, самопізнанням, саморозвитком, самовдосконаленням (І. Зязюн, Н. Кичук) [1, 14–15]. Отже, розуміння дослідниками педагогічної творчості зводиться до творчої діяльності педагога і учня у їхньому взаємозв'язку і взаємозалежності, результати якої ведуть до їхнього розвитку та саморозвитку.

Специфіка вияву творчості, перш за все, концентрує увагу на феномені «творчої особистості» (В. Андреєв, Д. Богоявленська, Н. Гуцій, В. Моляко, Я. Пономарьов, В. Рибалка, В. Шубинський). В межах цієї статті акцент на «творчій особистості» вважається важливим у зв'язку з тим, що при розв'язанні проблеми підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до педагогічної творчості формування його як творчої особистості є питанням першочерговим. «Творчий учитель, — за С. Сисоєвою, — це творча особистість з високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, і яка, внаслідок спеціальної

професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі» [2, 98]. Здатність педагога до творчості — це інтегративна якість особистості, яка, нашу думку, включає професійно-педагогічну компетентність, творчі здібності та професійно важливі риси особистості, що формується шляхом цілеспрямованого комплексного впливу змісту, форм і методів навчання на особистість майбутнього педагога. Підготовку майбутніх вчителів музичного мистецтва до педагогічної творчості ми розглядаємо, з одного боку, як здатність і готовність майбутніх педагогів до формування і розвитку творчої особистості учнів в процесі їх навчання і виховання, з іншого, як саморозвиток і професійне самовдосконалення майбутніх вчителів.

Підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в системі вищої освіти відрізняється значною складністю, різnobічністю, оскільки вона синтезує, з одного боку, музичну підготовку, з другого — загально-педагогічну. Музична підготовка, пов'язана з виконавською (інструментальною, сольною, хормейстерською) та музично-просвітницькою діяльністю (розумінням, трактуванням, оцінкою музичних творів та вмінням донести теоретичні знання в захоплюючій формі учням тощо), здійснюється під час вивчення циклів спеціальних дисциплін.

Загальнопедагогічна підготовка студентів-музикантів до виконання обов'язків класного керівника, керівника дитячих студій, ансамблю, режисера шкільних заходів, мультимедійних проектів відбувається в процесі вивчення психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін. В цілому ці два напрями підготовки інтегруються й активізуються за умов комплексного й компетентнісного підходів до професійного зростання музично-педагогічних кадрів освіти. Здійснення системи цілісного педагогічного впливу в умовах вузівського навчання з опорою на єдність формування загальнопедагогічних і спеціальних творчих якостей майбутніх вчителів музичного мистецтва здається можливим за умов оновлення змісту навчальних програм шляхом підсилення їх творчої, практичної та професійної спрямованості. Це має сприяти розвитку у студентів здатності до педагогічної творчості, розвитку творчих можливостей учнів, бажання реалізовувати власну професійну місію. Саме з таких позицій ми виходили, розробляючи робочу навчальну програму дисципліни «Педагогічна творчість». У логіці структури означеної навчальної дисципліни ми спиралися на методичні поради до розробки змісту курсу «Основи педагогічної творчості» С. Сисоєвої [1].

Мета курсу дисципліни «Педагогічна творчість» — формування системи знань щодо сутності творчої діяльності, її психофізіологічних

основ, специфіки педагогічної творчості; розкриття основних рис творчої особистості, оволодіння методами оцінювання рівнів творчих можливостей окремого учня та учнівських колективів; оволодіння технологією планування творчої навчальної діяльності учнів та педагогічною технікою, культурою педагогічного спілкування.

Завдання дисципліни — засвоєння методів дослідження педагогічної творчості та перспектив її розвитку як науки; ознайомлення зі структурою творчого педагогічного процесу та психолого-педагогічними умовами формування творчої особистості (педагога і учня); розвиток професійно-педагогічної компетентності майбутніх педагогів з означеної проблеми; формування знань щодо основних напрямів, змісту, методів, форм виховання, самоудосконалення, самовиховання творчих здібностей особистості.

За результатами вивчення курсу дисципліни будуть сформовані педагогічні компетенції, а саме: здатність до аналізу та оцінювання педагогічної діяльності та її суб'єктів; володіння механізмами формування і розвитку творчої особистості учня в умовах освітнього процесу ЗОШ засобами музичного мистецтва; планування й організація індивідуальної та колективної творчої музично-естетичної діяльності учнів; добір оптимальних методик творчого розвитку учнів на уроках музики та в позаурочній виховній діяльності.

У структурі робочої навчальної програми виокремлено два змістові модулі.

Змістовий модуль 1. Сутність і специфіка творчої педагогічної діяльності вчителя. Передбачає ознайомлення з історією розвитку педагогіки творчості; сутністю, особливістю та специфікою педагогічної творчості вчителя, необхідністю творчого характеру професійної діяльності вчителя; психофізіологічними основами творчої діяльності; сучасними науковими підходами до поняття «творча особистість» та її структури, класифікацією типів творчої особистості, стадіями розвитку творчої особистості, впливом соціальних факторів на формування творчих можливостей особистості, структурою творчої особистості вчителя.

Змістовий модуль 2. Організація творчої діяльності учнів і вчителів в освітньому процесі ЗОШ. Цей модуль спрямований на ознайомлення студентів-музикантів з сутністю особистісно орієнтованого навчання, діалектикою закономірностей, принципів і правил розвитку та саморозвитку, виховання та самовиховання творчої особистості; особливостями творчої навчальної діяльності учнів; технологією планування й організації співробітництва, співтворчості, співдружності педагога і учня на уроці та в позаурочній виховній діяльності; евристичними методами розв'язування творчих задач; технологіями розвитку

педагогічної творчості, психолого-педагогічними умовами, що сприяють творчій педагогічній діяльності, формами творчої педагогічної діяльності; діяльністю педагогів-новаторів з формування творчої особистості учнів в освітньому процесі ЗОШ.

Підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва до творчої педагогічної діяльності здійснюється під час лекційних занять, що складає теоретичний компонент підготовки (за С. Сисоєвою). Семінарські заняття, індивідуальна робота та самостійна пізнавально-пошукова діяльність студентів складає зміст емпіричної та практичної підготовки. Особливу цінність у цьому аспекті має індивідуальна навчально-дослідна діяльність студентів. Вона є видом позааудиторної індивідуальної діяльності, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Зміст ІНДЗ дисципліни «Педагогічна творчість» — підготовка колективного проекту діяльності студії «Музичне джерело». Вимоги до виконання роботи: розробка концепції студії (мета, завдання, обґрунтування напрямів, змісту, структури діяльності); розробка плану роботи студії; опис етапів становлення студії та її діяльності; характеристика основних труднощів, з якими доведеться зіткнутися, способів і шляхів їх подолання. Цей вид навчального проекту передбачає сумісність дій студентів, мета яких для всіх учасників спільної діяльності єдина, але при цьому кожний учасник має власні завдання, умови їх вирішення. Сумісні дії об'єднують студентів, сприяють досвіду співтворчості, співдружності, творчої взаємодії, що дозволяє ефективніше вирішувати творчі завдання. Отже, колективний навчальний проект, як форма виконання ІНДЗ, дає можливість студентам-музикантам не тільки систематизувати, узагальнити, закріпити знання та практично їх застосувати в нових умовах, а й удосконалити навички колективної творчої діяльності.

Виконання завдань для самостійної роботи при вивчені навчальної дисципліни «Педагогічна творчість» передбачає: розробку творчих ігор для учнів, написання методичних рекомендацій для вчителів, ессе, підготовку програм творчого розвитку учнів та вчителів у освітньому процесі ЗОШ і т.д. Таким чином, майбутній педагог отримує практичну підготовку до творчої педагогічної діяльності. Представлення результатів виконання самостійної роботи, індивідуальних навчально-дослідних завдань здійснюється в атмосфері доброчесності, відкритості, довіри, підтримки, а отже, емоційності. Емоції активізуються за умов консонансу позитивної спрямованості студентів до майбутньої педагогічної діяльності і здатності самого викладача до професійної творчості та самореалізації.

Висновки. Потреба подолання суперечності між існуючим станом підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва і новими вимогами суспільної практики потребує удосконалення їх готовності до педагогічної творчості. Недагогічний процес, спрямований на здійснення такої підготовки, має реалізовуватися на основі комплексного та компетентнісного підходів, через застосування таких форм навчальної діяльності, що максимально забезпечать майбутнім вчителям музичного мистецтва потребу у самореалізації, професійно-педагогічну компетентність, а отже, готовність до творчості в педагогічній діяльності.

ДЖЕРЕЛА

1. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості / С. О. Сисоєва. — К. : Міленіум, 2006. — 344 с.
2. Сисоєва С. О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня / С. О. Сисоєва. — К. : Поліграфкнига, 1996. — 406 с.

В статье раскрывается сущность и специфика подготовки будущих учителей музыкального искусства к педагогическому творчеству.

Ключевые слова: творчество, творческая деятельность, творческая личность, творческие способности, подготовка учителя музыкального искусства, готовность, педагогическое творчество.

The article reveals specific of preparation for teaching art of future teachers of music.

Key words: Creativity, creative activity, the creative personality, creative ability, training of teachers of music, readiness, pedagogy of creativity.

Салан Н. М., асистент кафедри теорії і методики музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, Україна

КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ: КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

Проаналізовано стан дослідженості у науковій літературі проблеми формування умінь самоорганізації майбутніх вчителів музики. З'ясовано визначення понять професійної самоорганізації та компетентності особистості. Сформульовано визначення поняття «компетентність професійної самоорганізації». Виявена взаємозалежність особливостей процесу фахової підготовки майбутніх вчителів музики та наявності в них умінь професійної самоорганізації.

Ключові слова: професійна самоорганізація, компетентність, майбутній вчитель музики, компетентнісний підхід в освіті.

Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. визначає, що головною метою є створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти випускникам середньої та вищої школи. Сучасна освіта орієнтована на створення оптимальних умов для саморозкриття людини, усвідомлення власного значення та користі, прагнення до особистісного та професійного саморозвитку. Майбутній фахівець має володіти такими якостями, як ініціативність, здатність до самоорганізації та співробітництва, до роботи в групі, вміння оцінювати ситуацію, логічно мислити, здобувати й аналізувати інформацію. В процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики постає проблема ефективності засвоєння значного обсягу навчальних дисциплін мистецького та загальносуспільного напряму. Як свідчить практика, більшість студентів не володіє раціональними прийомами самоорганізації і, як наслідок, теоретичні та практичні знання засвоюються безсистемно і мають тимчасовий характер.

Аналіз наукової літератури, дисертаційних джерел, теорії та практики вищої освіти свідчить про зростання інтересу до проблеми формування умінь самоорганізації особистості. Досить широко представлені роботи, спрямовані на вирішення проблеми самоорганізації у навчальній діяльності студентів вищих навчальних закладів (С. Котова, О. Ішков, Н. Дмитрієнко, М. Курнев, Л. Фалеєва та ін.); у підготовці студентів педагогічних спеціальностей (С. Кулікова, Т. Новаченко, В. Філоненко, Н. Дуднік та ін.); у неперервній та післядипломній педагогічній освіті (В. Виненко, В. Арещонков, Н. Попова та ін.). Усі ці дослідження об'єднують те, що саме здатність до самоорганізації, незважаючи на вік студентів та спеціальність, яку вони обрали, є корисною і необхідною якістю особистості у вивченні фахових дисциплін.